

آغاز نهضت معماری قرن هشتم

- بعد از یک قرن سکوت تحول و نوآوری عظیمی در معماری این دوره بوجود آمد، دوران تجربه
- آنچه در اغلب بناهای این دوره به چشم میخورد، ادامه حرکت قبلی خود بوده، با اندک تغییراتی در فضا سازی و پیشرفت در آن
- با آنکه دوره قدرت ایلخانی کوتاه بود، اما با فراوانی ساختمان سازی مواجه بودیم، مخصوصاً بعد از اصلاحات غازان خان
- ساخت سه مجموعه شهری بی سابقه بعد از ظهور اسلام در ایران
- هر سه، مجموعه های شهری مفصلی بودند که شامل فضاهای کامل شهری از جمله کاروانسرا، حمام، رصد خانه، کتابخانه، کوشک، باغ و... بودند

□ شنب غازان، به امر غازان خان، در نزدیک تبریز

- ✓ ساخت مقبره در وسط شهر و گسترش بعدی بناها در اطراف آن
- ✓ ساخت اولین بنای گنبدی با دهانه 25 متری و ارتفاع 48 متری
- که موفق نبود و بعد از مدتی ریخت

□ ربع رشیدی، به امر خواجه رشیدالدین فضل الله، تبریز

- ✓ شهری دانشگاهی، ساخت آن به منظور آموزش علم و حرفه
- ✓ بعد از مرگ خواجه لاغارت شد و از بین رفت

□ سلطانیه، به امر الجایتو (سلطان محمد خدا بنده)، نزدیک

زنجان

- ✓ پایتخت الجایتو و ساخت شهر به علت سیاسی
- ✓ ساخت مقبره، گنبد سلطانیه، در وسط شهر و گسترش بعدی بناها در اطراف آن
- ✓ نداشتن موقعیت اقلیمی مناسب برای زندگی و متروک شدن آن
- بعد از مرگ الجایتو

تحول در مقبره سازی، قرن هشتم

- ✓ در آثار این دوره مقبره از اهمیت به سزایی برخوردار شده است
- ✓ شروع به ساخت مقابر زیارتی در ایران به شکل گسترده
- ✓ علت :

- نداشتن تعصبات مذهبی مغولان و رشد و گسترش تصوف و تشیع در کشور
- برخلاف دوره سلجوقی که مخالفت شدید با تصوف و تشیع داشتند
- شفاعت، یکی از اصول اصلی و تفاوت‌های فاحش میان تسنن و تصوف (همچنین تشیع) است
- ساخت مقابر زیارتی در جهت پناه بردن به بزرگان و شفاعت جستن از آنها

دسته بندی مقابر قرن هشتم

1. مقابر برجی

- ✓ با همان الگوی قبلی شاید با تزئیناتی بیشتر
- ✓ بناهای یادمانی
- ✓ کم اهمیت بودن فضای داخل نسبت به خارج
 - مقبره شیخ حیدر ، مشکین شهر
 - امامزاده ابراهیم ، قم
 - امامزاده جعفر ، قم
 - مقبره حمد الله مستوفی، قزوین
 - گنبد غفاریه ، مراغه

مقبره شیخ حیدر، خیاو

گنبد غفاریه مراغه

مقبره حمدالله مستوفی، قزوین

2. مقابر منفرد

- ✓ بناهای تک و منفرد و اغلب در میانه شهر
- ✓ خارج شدن از بنای یاد مانی
- ✓ ظهور آنها در اشکال مختلف
- ✓ × باز شدن مقبره به داخل
- ✓ افزایش اهمیت فضای داخل نسبت به خارج، تزئینات داخلی زیاد
- ✓ افزایش دعوت کنندگیه داخل
- گنبد سلطانیه
- گنبد هارونیه، توس
- مقبره بابا قاسم اصفهانی، اصفهان
- لقمان بابا، سرخس
- گنبد باغ سبز، قم
- مقبره حسن بن کیخسرو، قم